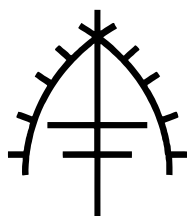

Tan Twan Eng
AZ AJTÓK HÁZA

AZ
AJTÓK
HÁZA

TAN TWAN ENG

GENERAL PRESS
KÖNYVKIADÓ

A mű eredeti címe
The House of Doors

The House of Doors Copyright © Tan Twan Eng, 2023

Hungarian translation © Vadász Márton

© General Press Könyvkiadó, 2025

Az egyedül jogosított magyar nyelvű kiadás.
A kiadó minden jogot fenntart,
az írott és az elektronikus sajtóban
részletekben közölt kiadás és közlés jogát is.
A könyv szövegét tilos a mesterséges intelligencia
bármilyen formájának betanítására használni.

Fordította
VADÁSZ MÁRTON

ISBN 978 615 104 052 2

Kiadja a GENERAL PRESS KÖNYVKIADÓ
1086 Budapest, Dankó utca 4–8.
Telefon: (06 1) 411 2416

www.generalpress.hu
generalpress@lira.hu

Felelős kiadó KOLOSI BEÁTA
Műszaki szerkesztő DANZIGER DÁNIEL
Felelős szerkesztő BALÁSSY FANNI

ELŐSZÓ

Lesley

Dél-Afrika, Doornfontein, 1947

Egy történet, akár egy madár, felrepíthet egy nevet a felhők fölé, sőt talán még a távoli jövőbe is. Willie Maugham mondta ezt nekem sok évvel ezelőtt.

Régóta nem is gondoltam rá, de most, ahogy ezen az őszi reggelen a verandán ülve a hegyeket nézem, szinte hallom a rekedtes, száraz hangját, a minden más téren is rá jellemző precizitással megfogalmazott mondatait. Újra látom őt a régi házunkban, a világ másik felén együtt töltött utolsó éjszakánkon, ahogy a ház mögötti teraszon csendesen beszélgetünk, miközben a telihold fénye ring a tenger felszínén. A házban mindenki más már nyugovóra tért. Másnap reggel elhajózott Pinangból, és soha többé nem láttam.

Tízezer napot és éjszakát sodort el azóta az idő végtelen folyója. Most egy másik tenger partján élek, egy unalmas kő- és homoktenger szélén.

Félórája végeztem a reggelivel, amikor észrevettem, hogy egy ismerős alak kerekedik felém a meredek és poros földúton. Követtem a szemmemmel, ahogy felküzd magát a hosszú emelkedőn, majd ráfordul a rövid és lankás, nyárfákkal szegélyezett bekötőútra. A verandához érve leszállt, és a hátsó kitámasztót kihajtva leállította a biciklit.

– *Goeie more*, Mrs. Hamlyn! – kiáltotta.

– Jó reggelt, Johan!

Kivett egy csomagot a nyeregtáskából, feljött a lépcsőn, és átnyújtotta nekem. A vastag, barna papírba burkolt tárgyat duplán átkötötték spárgával, de rögtön láttam, hogy egy könyv az. Robert már majdnem hat éve elment, de a neki szánt küldemények – londoni antikváriusok katalógusai és ajándék könyvei, klubjainak a hírlevelei – még jóval azután is megtalálták ide az utat, hogy a feladóknak értesítést küldtem a haláláról.

– Nem Mr. Hamlynnek csomag – mondta Johan. – Önnek.

– Valóban?

Kitapogattam, elővettem a zsebemből, és feltettem az olvasószemüvegemet, majd néhány pillanatig csodálkozva bámultam a csomagra írt nevemet: *Mrs. Lesley C. Hamlyn*. Idejét sem tudtam, hogy a Londonban élő fiam havi egy levelén kívül mikor kaptam utoljára nekem címzett postát.

Johan a bélyegekre mutatott.

– Vicces forma madár.

– Ez egy orrszarvú madár – mondtam.

A nagy, ívelt csőre fölött a fejéből kinőtt hosszú szarv valóban komikus látványt kölcsönöz neki. Egy ágon ül a *B. M. A. MALAYA* felirat fölött.

– Nekem ad?

– Mit? – pislogtam rá. – Ja, igen, persze.

Letettem a csomagot az asztalra.

– Kér egy teát, Johan?

Megrázta a fejét.

– Tele zsák posta.

Megfordult, hogy már induljon is tovább, de megállítottam.

– Várjon, Johan! – Besiettem a házba, és egy pillanat múlva egy kis papírzacskóval tértem vissza. – Egy kis *koeksister* magának.

– *Baie dankie!* Öné lenni a legjobb, még Tannie Elsie-énél is jobb.

– Csak vigyázzon, hogy meg ne hallja!

– Igen, még mindig fáj neki, hogy ön nyer legjobb *melktert* díjat a *kerk* bazárban. Mondta anyámnak, hogy Mrs. Hamlynnek nem kellene engedni belépni versenybe.

Még huszonöt év után is voltak a környéken olyanok, akik kívüllónak tekintettek.

Johan kissé aggodalmas arckifejezéssel nézett rám. Fejével a csomag felé bökött:

– Remélem, nem rossz hír.

Nem válaszoltam neki. Néztem, amint elindul, és lassan eltűnik az úton.

Visszatérve az asztalhoz, leültem, magam elé húztam a csomagot, és alaposan megvizsgáltam. Nem volt rajta a feladó neve és címe, de a megfakult, régi tetoválásokhoz hasonló bélyegzőlenyomatok arról árulkodtak, hogy Pinangból küldték, 1946 szeptemberében. A különböző kezek által a csomagra írt, egymást átfedő címek szövevényéből valahogy kisolbizáltam, hogy mi történhetett: a küldeményt Robert régi londoni lakásába címezték, onnan a fokvárosi ügyvédünknek továbbították, amíg végül, csaknem fél évvel azután, hogy Pinangban feladták, rám talált itt, a Beaufort Westtől huszonöt kilométernyire lévő birkafarmon.

Gyümölcshámozó késemmel elvágtam a zsineget. Hegyét az egyik saroknál a csomagolópapír alá csúsztattam, és két-három élénk mozdulattal felhasítottam. Megjelent a könyv sarka. Addig téptem fel a csomagolást, amíg a szerző és a cím fel nem fedte magát. W. Somerset Maugham: *A kazuárfa*.

Semmi más nem volt a csomagban, se egy levél, se egy üzenet. Kivettem és megfordítottam a könyvet. Robert gyűjtötte az első kiadásokat, és megvolt neki Willie Maugham összes műve, a regényei, a novelláskötetei, a színdarabjai és az esszéi. Átfutott a fejem, hogy a kezemben lévő könyv is első kiadás lehet. A trópusi fák színei és az ég kékje már megfakult a borítóján.

A tartalomjegyzék szerint hét elbeszélést tartalmazott. Fellapoztam az utolsót. Félhangosan elolvastva a történet első bekezdését, máris ismét Malajziában találtam magam. Éreztem, ahogy fojtogat a párás trópusi hőség, és az apálykor mindent elborító iszap szúrós szaga eltömi az orrlyukaimat.

Megnéztem az első oldalt, de nem volt rajta se dedikálás, se aláírás. A cím alatt ott volt a kissé misztikus, horgonyszerű jel, amelyet Maugham minden könyvében elhelyezett. Ebben a konkrét esetben azonban egy kissé máshogy nézett ki: egy ismeretlen kéz téglalapot rajzolt az embléma köré, és e keretet egy egyenes fekete vonallal pontosan középen kettévágta.

Összeráncoltam a homlokomat, és a dolog értelmén töprengtem.

Egy pillanattal később már láttam és megértettem, mit jelent. Óvatosan, mintha attól félnék, hogy egy hirtelen mozdulattól elmozdul a téglalap a jel körül, letettem a könyvet az asztalra. Egy finom szellőkéstől az első lap enyhén felemelkedett, ívelt alakot vett fel, majd ismét ellapult. Hátradőltem a székemben, tekintetem a jelle szegeztem.

Roberttel 1922 végén hagytuk el Pinangot, és egy P&O gőzössel utaztunk Fokvárosba. Kellemes két hetet töltöttünk egy tengerparti szállodában, mielőtt vonattal továbbindultunk Beaufort Westbe, az onnan négyszáznyolcvan kilométerre északkeletre fekvő kisvárosba. Bernard, Robert unokatestvére birkatenyésztő volt, és ő épített nekünk egy szerény házat a földjén. A fehérre meszelt, sötétzöld hullámlemez tetővel borított házikó egy hegy tetején, a széles gerincen állt. A nagy és árnyas tornácról – amelyet, úgy érzem, soha nem leszek képes *stoep*-nak nevezni, mint a helyiek – tökéletes kilátás nyílt az északi hegyekre. Ezek a hegláncok egy örökkévalósággal ezelőtt jöttek létre délen, amikor a kontinens legvégénél lévő kőzetlemezek összeütköztek és felgyűrődtek.

A nyár derekán érkeztünk ide. A kíméletlenül tűző napon minden kopár volt. Pergamenszerű volt a táj, az emberek arca, de még maga

a fény is. Istenem, mennyire hiányzott az egyenlítői monszun ege és a tenger kameleonként változó színe!

Egy héttel azután, hogy berendezkedtünk az új otthonunkban, Bernard Presgrave és a felesége meghívott minket vacsorára. A nap éppen leereszkedett a hegyek közé, mire megtettük az alig egy kilométernyi utat a bungalónktól a házukig. Útközben néhányszor meg kellett állnunk, hogy Robert levegőhöz jusson.

Bernard harmincnyolc éves volt, tizenkét évvel fiatalabb a férjemnél. A robusztus és pirospozsgás arcú férfi emlékeztetett a fiatal Robertre. A farmját Doornfonteinnek, azaz Töviskútnak nevezte el, ami az a fajta szerencsétlen név, amelynek hallatán az egykori *amahunk**, Ah Peng sötét arccal azt mormogta volna: „Kihívják maguk ellen a sorsot.” De Bernard és a felesége, a Fokföldről származó, nyugodt és unalmas Helena nagyon jól érezték magukat itt.

A többi vendég – csupa környékbeli gazdálkodó a feleségével – már a ház mögötti, kissé elhanyagolt kertben volt, amikor megérkeztünk. Csatlakoztunk hozzájuk egy tevetövisfa alatt, amelynek csupasz ágait fehér tüskék borították, olyan hosszúak, mint a kisujjam. Az esti szellő áthozta hozzánk a kert végében játszó gyerekek nevetését és sikongatását. Két, deszkákra állított, keresztben félbevágott, ráccsal letakart és tűzifával megpakolt olajoshordó szolgált grillsütőként. Tekintélyes mennyiségű bárányborda és kolbász füstölgött rajtuk. A farmerek búrok voltak, kifejezéstelen arcú, nyers modorú emberek, akik később, miután megismertük őket, mégis barátságosnak bizonyultak. Az azipesti pletyka tárgya – és mint megtapasztaltam, azon a nyáron az egész környéken újra és újra, a legapróbb részletekig megvitatott téma – egy gazdag, középkorú angol férfi és a gyönyörű fiatal felesége volt, akik az előző évben Londonból költöztek Beaufort Westbe.

– Az orvosa mondta neki, hogy az itteni levegő jót tenne az aszszonynak – mondta Bernard, miközben egyik szemével a grillen lévő

* A gyermekek gondozására, takarításra és egyéb háztartási munkák elvégzésére alkalmazott nő Kelet-Ázsiában. – *A ford.*

bárányszeleteket figyelte. – Graham, a férj vett egy darab földet Jannie van der Walt farmján, és oda építette az új otthonukat, egy nagy házat. Valamelyik nap kiviszünk majd oda benneteket, hogy ti is lássátok.

Bernard felállt, az olajshordókhoz lépett, és megfordította a bárányszeleteket. Zsír csöpögött a tűzre, amitől hangos sístergéssel sűrű füst kezdett gomolyogni fölötte.

– A nő egészségi állapota javult – folytatta, amikor újra leült –, de egy reggel, úgy három héttel ezelőtt, eltűnt a házból. Egyszerűen lelépett, amikor Graham még az ágyában hortyogott.

– Magával vitte az összes ékszerét – vette fel a fonalat Helena –, és nem hagyott még egy búcsúlevelet sem annak a szerencsétlen embernek. Bernard vihogott.

– Grahamet ismerve azt hiszem, hogy az egészben ez a modortalanság dühítette őt a legjobban.

– Ez nem vicces, Bernard! – korholta a felesége.

– Mit tesz isten, véletlenül ugyanaznap reggel a falu háziorvosa is otthagya a feleségét – folytatta Bernard. – Szőrén-szálán eltűnt, senki sem látta többé.

A velem szemben ülő Robertre pillantottam, a tekintetünk találkozott.

– Épp az a fajta történet, amit Willie élvezett volna – mondta ő.

– Milyen Willie? – kérdezte Bernard.

– Somerset Maugham – mondta Robert.

– Az ki? – kérdezte az egyik vendég.

– Egy író – mondta Robert. – Egy nagyon híres író. Régi barátom. Egy ideig nálunk lakott Pinangban. Megígérte, hogy majd itt is meglátogat minket. Bemutatjuk nektek, ha eljön.

– Tetszett néhány írása – mondta Helena. – De az *Eső* című novelláját – és itt vágott egy grimaszt – soha nem felejttem el.

– *Is dit 'n lekker spook storie?** – kérdezte az egyik férfi, és élvezettel dörzsölte össze a kezét.

* Egy jó kis kísértettörténet? (*afrikaans*)

– Nem – felelte Helena. – Egy nőről szól. – Elpirult, és a térdén elsimította a szoknyája redőit. – Szívesen kölcsönadom a könyvet, Gert. Maga is elolvashatja, ha van hozzá kedve.

– Á! Kinek van ideje olvasni?

Bernard rám vigyorgott.

– Titeket is belevett a történeteibe?

Az alkony elmosódottá tette a hegyek kontúrjait. Szorosabbra húztam a vállamra terített kendőt.

– Valószínűleg mi voltunk a legunalmasabb házaspár, amellyel valaha találkozott – mondtam, és egy pillantást vetettem Robertre.

Az itteni életünk nem sokban különbözött a régi, pinangi életünktől. Mindkettőnknek saját hálószobája volt, és mindennap együtt reggeliztünk a verandán. Utána a férjem elvonult, és jegyzeteket készített az emlékirataihoz. Röviddel azután kezdte el írni őket, hogy ideköltöztünk. Nem sok elfoglaltságom volt a ház körül. Liesbet, az egyik színes bőrű napszámos felesége főzött ránk és takarított utánunk. Nálam néhány évvel idősebb, kövér, széles csípőjű, a pinangi malájokra emlékeztető kerek, mosolygós arcú nő volt. Hogy kitöltsem valamivel a napjaimat, elhatároztam, hogy egy kertet alakítok ki a ház előtt. A talaj olyan száraz volt, mint a púder, amit olykor használtam. Liesbet fia, Pietman segítségével mégis sikerült létrehoznom.

Esténként Roberttel a tornácon pihentünk, *whisky stengah* és *gin pahit* mellett, és néztük, ahogy a nap eltűnik a hegyek mögött, és ezzel egy újabb nap véget ér. Később pedig, mielőtt visszavonultunk a hálószobánkba, általában egy kicsit zongoráztam. Robert a karosszékében ült, kedvenc *pu-erh* teáját kortyolgatta, becsukta a szemét, és hagyta, hogy a zene magával ragadja.

A dolgozószobája falán lévő nagy térkép szerint az ország közepéig nyúló forró, száraz és terméketlen Nagy-Karoo Doornfonteintől körülbelül kétszáznegyven kilométerre északra kezdődik. De voltak napok,

amikor azt éreztem, hogy sokkal közelebb van, és meg voltam győződve arról, hogy elért hozzám a sivatag szívéből eredő időtlen csend, nyugalom és végtelen üresség. Eszembe jutott egy történet, amit valamikor hallottam.

Egy felfedező házaspár egy expedíció során eltévedt a Góbi sivatagban. Miközben egyre mélyebbre és mélyebbre hatoltak a pusztaságban, hogy leplezzék a növekvő kétségbeesésüket és reménytelenségüket, abbahagyták a beszélgetést. Gyakran gondolkodom azon, hogy a kettő közül melyik lehet nyomasztóbb: a sivatag némasága vagy a férj és a feleség közötti csend.

A kivágódó és a falnak csapódó teraszajtó hangja visszaránt a jelenbe. Felemelem a tekintetem a lapról, és becsukom a könyvet. Liesbet lép ki a verandára, fehér, keményített köténye feszül a hasán. Manapság csak hetente egyszer jön, és mint mindig, ezúttal is panaszkodni fog a fájó térde miatt, miközben a házat takarítja.

– Még egy könyv? – kérdezi, és a tálcájára rakja a tányéromat meg a teáscsészémet. – A házban mindenhol csak könyvek, könyvek, könyvek.

– Igen... egy újabb könyv – felelem.

Leteszi a tálcáját, és közelebb lép hozzám. Bágyadt mosolyt vetek rá, majd fogom a könyvet, és beviszem a házba.

A nappaliban elsétálok a pinangi boltokat ábrázoló vízfestményeim mellett a Blüthner zongora mögötti falon sorakozó fényképekig. Megállok, és tanulmányozom őket, egy bizonyos fotót keresve. Évek óta nem vagy nem igazán néztem meg semelyiket.

A legtöbb képen Robert, én és a két fiunk szerepel. Néhány közülük olyan emberekről készült, akik meglátogattak minket Pinangban: színészekről, parlamenti képviselőkről, az arisztokrácia tagjairól, írókról, operaénekesekről. Ma már a nevüket sem tudom felidézni, és különben is, valószínűleg mind rég meghaltak. A foglyul ejtett időnek ezen a falán méltó helyen díszleg az esküvői portrénk. Robert és én a pinangi Szent

György-templom főlépcsőjén állunk. Kiegyenesítem a kicsit ferde ezüsteretet, mutatóujjammal letörlöm róla a vékony porréteget.

Az itteniek arra számítottak, hogy miután eltemettem Robertet, öszszepakolok, és visszatérek Pinangba. Voltak napok, amikor bennem is felmerült, hogy miért nem teszem ezt. De mihez és főleg kihez hajózzak vissza? Mindenki, akit Malajziában ismertem, meghalt azóta, vagy eltűnt, és új életet él távoli országokban. Háború dúlt az egész világon, és a japánok megszállták Malajziát. Így hát itt maradtam parányi festékfoltként, amelyet az idő ecsetje beledolgozott ebbe a hatalmas, örök tájba.

Az esküvői portré alatt két nő fotója lóg, akik egy másik korból ott felejtettek tünnek a maguk furcsa, régimódi ruhájával és kalapjával: Ethel és én, mindketten puskával a kezünkben. Mögöttünk kirajzolódik a Kuala Lumpur-i Foltos Kutya Tudor-stílusú homlokzata. A kép egy lövészversenyt követően készült. Szegény, szegény Ethel! Tekintetem a mellette lévő képre siklik. Leakasztom, és az ablakokon beáramló fényben tanulmányozom. A négyünket, Willie Maughamot, Geraldot, Robertet és engem a kertben, a kazuárfa árnyékában, rattan nyugágyainkban heverészve ábrázoló felvétel visszarepít 1921-be, abba a két hétbe, amikor az író és a titkára nálunk, a Kazuár Házban szállt meg.

Leteszem a fotót. A reggel fénye leömlik a távoli hegyek lejtőin. Ma van az őszi napéjegyenlőség napja. Ilyenkor itt, a Föld déli féltekéjén pontosan ugyanolyan hosszú a nappal, mint az éjszaka. A világ egyensúlyban van, de én bizonytalannak, kiegyensúlyozatlannak érzem magam.

A legcsekélyebb szélzúgás sem hallatszik. Még a völgyben lefelé birkák szokásos bégetését sem hallom. A világ olyan csendes, olyan néma, hogy azon tűnődöm, megállt-e a forgása. De aztán magasan a föld felett megremeg a levegő. Két ragadozó madarat látok, messze a hegyi fészektől. Egy-két percig azt akarom hinni, hogy brahmin kányák, de természetesen nem lehetnek azok.

Szemem követi a madarakat, amint kitárt szárnyal köröket rajzolnak az égbolt üres lapjára.